

Pel que fa al segon bloc —«Minories ètniques i religioses»—, destaquen els treballs al voltant de: la visió lulliana de l'islam, la teologia corelliana per a conversos, bregues i avalots en el Benicolet morisc (segle XVI), el conflicte de l'ètnia gitana a Tarragona en el segle XVIII, la coexistència de minories religioses, i les imatges del musulmà en la pintura valenciana.

Així mateix, no menys interessants resulten els estudis sobre el tema «Diversitat sexual i marginalitat», entre els quals en trobem de dedicats als captius redimits per Germana de Foix, sodomia i inquisició, la prostitució en diverses obres literàries, els processos contra sodomites valencians del segle XVI (que complementen així les dades adduïdes per Jaume Riera referides a Catalunya) i el cas d'una bruixa de Traiguera.

Entre els treballs que s'ocupen de les «Persones al marge de la llei», n'hi ha que parlen del control i tràfic d'armes en la Corona d'Aragó, pirates i corsaris, bandolers i bandositats, notícies, sancions i càstigs dels perseguits per la justícia valenciana al segle XV, un jove delinqüent en l'Alzira del segle XVI i un cas de necrofilia a Algemesí (1912).

I en darrer lloc, en el bloc dedicat a «Textos i documents invisibilitzats» se'n recullen sobre: la identitat de Lluçifer a partir dels sermons de sant Vicent Ferrer, pobresa i marginalitat, vides i successos del monestir de Sant Jeroni de Cotalba, l'interés lingüístic d'uns processos criminals (segles XVI-XVII) i l'expulsió dels jesuïtes valencians per part de Carles III.

En suma, i en definitiva, es tracta d'una quantitat d'informació ingent que fins ara restava oculta; i que, en el futur, permetrà perfilar amb major nitidesa quina era la mentalitat dels nostres avantpassats. De fet, com a dada relacionada amb un dels temes centrals del congrés, la invisibilització de les dones, resulta pertinent apuntar que el *Diccionari Normatiu Valencià* de l'AVL ha incorporat el cultisme «criptogínia», que defineix com a «ocultació dels referents femenins»; un terme creat i difós des de la Facultat de Filologia, Traducció i Comunicació de la Universitat de València.

Que la trobada acadèmica es realitzara *online* va facilitar la participació d'investigadors/es pertanyents a un total de vint-i-una universitats diferents, tant d'Europa com d'Amèrica; i que, a les diferents sessions del congrés, s'hi inscrivieren més de 400 persones. Dades que són molt difícils d'assolir quan les sessions són presencials.

Per a qui desitge visionar-les, les comunicacions són accessibles a través del web indicat anteriorment. Són, sens dubte, una mostra eloqüent de la història oculta de les terres de llengua catalana.

Rafael ROCA
Universitat de València

La II Jornada Solà a la Universitat de Barcelona (16 d'octubre de 2020). — El 16 d'octubre de 2020 es va celebrar la II Jornada Joan Solà per retre homenatge al lingüista, professor i prohoms de la llengua, coincidint amb el desè aniversari de la seva pèrdua. L'acte va tindre lloc a l'aula Joan Maragall de l'Edifici Històric de la Universitat de Barcelona, i el va organitzar la Secció de Lingüística Catalana del Departament de Filologia Catalana i Lingüística General de la mateixa universitat. Per bé que l'aforament era força limitat a causa de la pandèmia, tot el públic interessat va poder seguir la Jornada gràcies a la difusió virtual.

Les paraules d'obertura, les van pronunciar Mercè Puig, vicerectora; Neus Nogué, professora de la Universitat de Barcelona; F. Xavier Vila, director del Departament de Filologia Catalana i Lingüística General, i Josep Solervicens, vicedegà de Recerca i Relacions Internacionals de la Facultat de Filologia i Comunicació.

La primera ponència va ser a càrrec de Maria Teresa Espinal, professora de la Universitat Autònoma de Barcelona, que destacà la contribució de Solà en la seva tesi doctoral (1970) i a *Es-*

tudis de sintaxi catalana (Solà 1972: II § 2) a la resolució de problemes teòrics sobre la negació en català antic i modern, i també qüestions de normativa.

Tot seguit, va tindre la paraula Jordi Cornudella, editor del Grup 62, que va començar destacant la perícia i l'esforç de Solà com a director de la *GCC*, abans de recordar com va ser el procés d'edició crítica de la segona traducció de Riba de *L'Odíssea* (1993 [1948-1953]), impresa el 2008 per Joan Solà i Cornudella i malauradament estroçada.

Després hi va haver dues ponències de sintaxi. En la primera, Anna Montserrat, professora de la Universitat Rovira i Virgili, parlà de la pronominalització i del seu tractament en la gramàtica normativa catalana —estàndard, variació i ultracorreccions— des de *Sintaxi normativa: estat de la qüestió* (Solà 1994) fins a la publicació de la *GIEC*. En la segona, Jordi Fortuny, professor de la Universitat de Barcelona, va fer una retrospectiva dels avenços de Solà en el camp de la coordinació en català i la seva integració en la teoria gramatical generativa de l'època, a partir del seu capítol sobre aquesta matèria en el manual *Sintaxi generativa catalana* (Solà / Bonet 1986: § 5).

A continuació, va intervenir Xavier Fargas, cap de comunicació del TERMCAT, per explicar la seva experiència com a redactor principal del *Llibre d'estil de l'Ajuntament de Barcelona* (1995), treballant durant més de dos anys sota la direcció de Solà. Fargas va destacar el caràcter necessari, ponderat, i en certs aspectes trencador, de l'obra.

En el darrer acte del matí, va tornar a prendre la paraula Jordi Cornudella, ara per presentar la reedició per Empúries dels reculls d'articles *Parlem-ne* (Solà 2020 [1999]) i *Plantem cara* (Solà 2020 [2009]). La professora Neus Nogué va aprofitar per recordar que Edicions de la Universitat de Barcelona té el projecte d'editar la resta d'obres no disponibles de Solà i les actes de la mateixa Jornada (en preparació).

Les ponències de la tarda van versar sobre sintaxi i gramàtica normativa. Primerament, Joana Rosselló, professora de la Universitat de Barcelona, va fer una revisió de les teories sobre la inacusativitat des de mitjan segle XX fins a l'actualitat, i va destacar l'originalitat de la contribució de Fabra (1956: 37-40), amb la descripció de les anomenades *proposicions del tipus IV*, a l'estudi d'aquest fenomen. En segon lloc, Xavier Rofes, cap de l'Oficina de Gramàtica de la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans, va explicar els papers diversos que va tindre Solà en l'elaboració de la *GIEC* (2016), tot comentant els «papers» —esborranys de capítol, esmenes i altra documentació— que deixà Solà, com a traces de la seva contribució indispensable a aquest projecte. Per acabar, el professor Jordi Fortuny va cloure la Jornada.

Tot l'enregistrament de la Jornada, segmentat per actes i editat pel Servei d'Audiovisuals de la Universitat de Barcelona, està disponible en el portal UBtv (veg. *enregistrament*).

Pau FRANCESCH SABATÉ
Universitat de Barcelona

Referències

- BONET, Sebastià / SOLÀ, Joan (1986): *Sintaxi generativa catalana*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana.
 FABRA, Pompeu (1956): *Gramàtica catalana*. Barcelona: Editorial Teide.
 FORTUNY, Jordi / NOGUÉ, Neus / SALVAT, Eulàlia (ed.) (en preparació): *Actes de la II Jornada Joan Solà*.
 Barcelona: Edicions de la Universitat de Barcelona.
 HOMER (1993): *L'Odíssea*. Novament traslladada en versos catalans per Carles Riba. Barcelona: Edicions de la Magrana.
GIEC = INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS (2016): *Gramàtica de la llengua catalana*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans.

- SOLÀ, Joan (1970): *Problemes actuals de la gramàtica catalana: I. La negació* (tesi doctoral). Barcelona: Universitat de Barcelona. En línia: <<http://diposit.ub.edu/dspace/handle/2445/124360>>.
- SOLÀ, Joan (1972): *Estudis de sintaxi catalana, II*. Barcelona: Edicions 62.
- SOLÀ, Joan (1994): *Sintaxi normativa: estat de la qüestió*. Barcelona: Empúries.
- SOLÀ, JOAN (dir.) / FARGAS, Xavier / GUDIOL, Anna / FRASER, Alba (cohl.) (1995): *Llibre d'estil de l'Ajuntament de Barcelona*. Barcelona: Ajuntament de Barcelona.
- GCC = SOLÀ, Joan / LLORET, Maria Rosa / MASCARÓ, Joan / PÉREZ SALDANYA, Manuel (dir.) (2008⁴): *Gramàtica del català contemporani*. Barcelona: Empúries.
- SOLÀ, Joan (2020): *Parlem-ne*. Barcelona: Empúries.
- SOLÀ, Joan (2020): *Plantem cara*. Barcelona: Empúries.

Enregistrament

- D. A. (2020): Enregistrament de la *II Jornada Joan Solà*. Barcelona: Servei d'Audiovisuals de la Universitat de Barcelona (UBtv). En línia: <<https://www.ub.edu/ubtv/colleccio/congressos-i-jornades/ii-jornada-joan-sola#>>>.

El poeta Enric Casasses i Figueres rep el 52è Premi d'Honor de les Lletres Catalanes (Barcelona, Palau de la Música Catalana, 20 d'octubre de 2020). — L'acte, inicialment previst per primers de juny, es va haver d'endarrerir uns mesos i celebrar amb l'aforament molt limitat a causa de les mesures per la COVID. A l'excepcionalitat del context de la pandèmia s'hi afegia que per tercer any consecutiu Jordi Cuixart, com la resta de presos polítics, seguia empresonat. Casasses ha estat el tercer premi d'honor, després de Quim Monzó i Marta Pessarrodona, que no ha pogut rebre el màxim guardó de les lletres catalanes directament de mans del president d'Òmnium Cultural. El que la repressió de l'Estat espanyol no va poder evitar és que fos el president de l'entitat qui donés personalment la notícia al poeta, en aquest cas a través d'una trucada des de la presó enregistrada el mes de febrer a casa seva a Barcelona, i que es va poder escoltar al Palau de la Música. «Més enllà de la poesia que s'escriu», Cuixart va posar en valor «la poesia que es comparteix amb la paraula viva», i precisament és el que va fer Casasses al llarg de tres quarts d'hora. En aquesta 52a edició del Premi d'Honor l'espectacle d'homenatge va ser capitanejat des de l'escenari pel propi guardonat.

Casasses va pujar a l'escenari del Palau per recórrer la seva obra des dels inicis fins als darrers escrits publicats a *El Nus la Flor*. Va dir la seva obra només acompanyat del seu inseparable cistell, i en alguns textos acompanyat també d'artistes i poetes amb qui ha treballat els darrers anys: Feliu Gasull, Don Simon & Telefunken, els poetes de *Nicomedes Mendes* i Daniel Ariño i Maria Mauri. També estava prevista la participació del músic Pascal Comelade, però finalment no va ser possible a causa de la pandèmia. Ramon Simó en va fer la direcció artística.

Els versos van donar pas a la glossa, amb Casasses ja assegut entre el públic. Bel Olid, presidenta de l'Associació d'Escriptors en Llengua Catalana, en va destacar la capacitat de deixar-nos bocabadats, de trencar tots els motlles, de crear escola, de fer servir els gestos justos per acompanyar les paraules, de connectar la literatura catalana amb la mundial, la tradició amb la modernitat..., i va ressaltar el «plaer d'estar-s'hi molta estona i tornar-hi i tornar-hi». Amb els versos dits pel propi Casasses encara presents, per Olid «escoltar-lo és cerimònia i gust de deixar-se portar».

L'acte es va cloure amb Marcel Mauri, vicepresident d'Òmnium Cultural, lliurant el guardó confeccionat per l'escultor Ernest Altés amb un còdol de la platja del port d'en Perris, a l'Escala, poble amb el que Enric Casasses manté forts lligams personals.